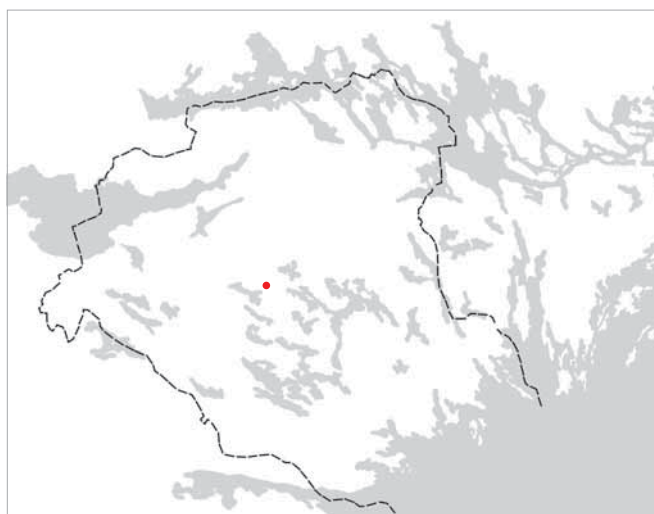

Särskild utredning

Stenhammarsområdet

Salsta 7:3, Flens socken och kommun, Södermanlands län.

Patrik Gustafsson

Särskild utredning

Stenhammarsområdet

Salsta 7:3, Flens socken och kommun, Södermanlands län.

Patrik Gustafsson

© 2009 Sörmlands museum

Beställningar kan göras hos:
Landstinget Sörmland
Kultur & utbildning Sörmland
SÖRMLANDS MUSEUM
Box 314, S-611 26 Nyköping
arkeologi@dll.se

Grafisk form och layout: Lars Norberg.
Omslag och inlaga är reproducerad vid Sörmlands museum.
Kart- och ritmaterial: Patrik Gustafsson
Omslagsbild: Södermanlands län. Utredningsområdets geografiska läge markerat med röd punkt.

Där inget annat anges har den digitala Fastighetskartan, respektive Gröna kartan (GSD) för Södermanlands län använts som underlag.

Allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01672.
Strandlinjekarta beräknad med en numerisk modell utvecklad vid SGU. © Sveriges Geologiska Undersökning (SGU). Medgivande: Dnr 30-1495/2003, 30-1692/2004 & 30-819/2006.

Nyköping 2009

ISSN 1402-9650

Innehåll

Utgångspunkt 5

Syfte och metod 5

Syfte
Metod

Landskap 5

Natur
Kultur

Beskrivning av den särskilda utredningen 6

Inledning
Objektsbeskrivningar
Registrerade lämningar

Sammanfattning 14

Referenser 15

Administrativa uppgifter 15

Bilagor 16

1. Schakttabell
2. Anläggningsregister
3. Fyndregister
4. Situationsplan över utredningsområdet med samtliga fornlämningar, sökschakt och påträffade objekt. Skala 1:5 000
5. Situationsplan över norra utredningsområdet med samtliga fornlämningar, sökschakt och påträffade objekt. Skala 1:2 500
6. Situationsplan över södra utredningsområdet med samtliga fornlämningar, sökschakt och påträffade objekt. Skala 1:2 500

Figur 1. Översiktskarta över Södermanlands län med kommuner, större orter, vägar och angränsande län. Utredningsområdets geografiska belägenhet är markerat med röd kontur. Skala 1:800 000.

Utgångspunkt

Sörmlands museum har under perioden 081215-081217 & 090415-090420 utfört en särskild utredning. Utredningen genomfördes med anledning av att Flens kommun avser att planlägga ett större markområde väster om Flens samhälle för bebyggelse. Den aktuella platsen, som benämns Stenhammarsområdet, är belägen inom Salsta 7:3, i den västra utkanten av Flens samhälle, i Flens socken och kommun, Södermanlands län (se figur 1 & 2).

Utredningsområdet utgörs av en sammanhängande yta om cirka 922 160 m². Planområdet angränsar i väster, norr och öster till skogsmarker. I sydöst ligger området intill Flens samhälle och i söder går området mot en väg. Området återfinns på höjder mellan 25-70 meter över havet.

Ansvarig för kostnaden var Flens kommun. Beslut i ärendet är fattat av länsstyrelsen i Södermanlands län enligt 2 kap 11§ Lagen (1988:950) om kulturminnen mm (1st dnr: 431-7001-2008). Ansvarig för den särskilda utredningen var arkeolog Patrik Gustafsson som också har sammanställt föreliggande rapport. I fältarbetet deltog även arkeologerna Mikael Nordin och Ingeborg Svensson. Samtliga är verksamma vid Sörmlands museum.

Syfte och metod

Syfte

Syftet med den särskilda utredningen var att fastställa om det förekommer fornlämning inom det av länsstyrelsen angivna utredningsområdet. Den särskilda utredningen skulle därmed ge en fördjupad bild av fornlämningsbeståndet samt utgöra ett beslutsunderlag för länsstyrelsens och Flens kommuns vidare handläggning av ärendet.

Metod

Den särskilda utredningen var uppdelad i två steg. I utredningens *steg 1* utfördes en genomgång av tidigare kända fornlämningar (FMIS) samt en topografisk kartstudie, vilken bland annat inkluderade studiet av paleogeografiska kartor över området (SGU). Ytterligare kartmaterial har utgjorts av Fastighetskartan (GSD) och Jordartskartan (SGU). Vidare har även äldre kartor använts såsom Häradskartan (1897-1901) och en karta över delning av skog från år 1748 (LMS akt nr:C14-25:1). Genomgången av arkiv- och kartmaterialet gjordes för att få en uppfattning om förutsättningarna för förhistorisk och historisk bebyggelse samt för att påvisa indikationer på fornlämningar inom området. Därefter genomfördes en specialinventering av hela utredningsområdet med utgångspunkt från

arkiv- och kartstudien. Syftet med inventeringen var att söka ej tidigare kända fornlämningar synliga ovan mark (till exempel gravar) samt boplatslägen. I samband med inventeringen gjordes provstick med spade samt undersökning av rotvärtor och andra markskador i syfte att ytterligare styrka gjorda iakttagelser. Jorden sållades på plats med handsåll om 4 millimeters masktäthet. Metoden utgör ett effektivt sätt att konstatera fyndförekomster från företrädesvis stenålder. Tidigare kända lämningar inom utredningsområdet besiktades under denna del av fältarbetsfasen.

Därefter följde *steg 2* av utredningen med sökschaktning. Inom de bedömda eventuella boplats- och/eller aktivitetstorna grävdes totalt 64 sökschakt med hjälp av grävmaskin. De framschaktade ytorna rensades för hand. Schaktens längd varierade mellan 3-43 meter och hade en bredd om cirka 1,5-3 meter samt var mellan 0,15-0,40 meter djupa. Schaktens placering utgick från den tidigare utförda specialinventeringen. Syftet var att spåra ovan mark ej synliga fornlämningar, företrädesvis boplatser. Fynd har samlats in i syfte att styrka den antikvariska bedömningen av påträffade lämningar. I ett fall förelåg även risk att fynd kunde skadas och brytas ned, alternativt förkomma om de inte samlades in. Fynden förvaras vid Sörmlands museum i väntan på fyndfördelning. För utredningen relevanta anläggningar har undersökts för hand i syfte att fastställa anläggningarnas status.

Samtliga påträffade lämningar och sökschakt mättes in digitalt med GPS. Schakt med lämningar samt anläggningar dokumenterades i skala 1:100 respektive 1:20 på ritfilm. Ett representativt urval av lämningar, ytor etc. fotodokumenterades med digitalkamera.

Landskap

Natur

Utredningsområdet är beläget i den centrala delen av Södermanlands län, direkt väster om Flens samhälle. Denna del av länet utgörs av den norra halvan av vad som kan kallas för den centrala sjöplatån. Marken inom planområdet utgörs till övervägande del av kuperad skog, helt utan modern bebyggelse. Inom olika delar av området går även berg i dagen. Jordmånen i skogsmarken består vanligen av morän. Karaktäristiskt för området är den rikliga närvaron av stora flyttblock. I den norra delen av utredningsområdet återfinns en mindre isälavlagring med sand och andra sorterade jordarter (SGU). Det förekommer även flera våtmarksområden som i de flesta fall angränsar till, alternativt har förbindelser med den stora Hammartorpsmossen, belägen strax utanför utredningsområdet i öster. I den södra delen finns en öppen dalsänka med lerjord (SGU), som i dag utgörs av öppen gräsbevuxen mark, men som tidigare varit uppodlad. Genom utredningsområ-

det löper en grusad väg i ungefär nordsydlig riktning. I den sydöstra delen finns ett elljusspår. Planområdet är beläget mellan 25-70 meter över havet.

Kultur

Planområdet rymmer endast en sedan tidigare känd fast fornlämning (Flen 37:1). Den utgörs av en rundad sten-sättning och är belägen i den södra delen av området (FMIS). I den norra delen återfinns resterna av torpet/lägenhetsbebyggelsen Solstugan som är bedömd som en övrig kulturhistorisk lämning (Flen 62:1). Inga arkeologiska undersökningar har tidigare genomförts inom området.

I närområdet är det också förhållandevis glest med fornlämningar (FMIS). Västerut återfinns dock resterna efter ytterligare en lägenhetsbebyggelse (Flen 52:1) samt en mittblocksgrav (Flen 2:1). I sydöst finns ett mindre gravfält, som består av fyra stensättningar samt en hög (Flen 38:1). Öster om planområdet inne i Flens samhälle har det i början 1900-talet påträffats en silverskatt från vikingatid (Flen 40:1). Sydöst om Flens samhälle har UV-mitt genomfört en särskild utredning år 2005 inför omdragning av väg 55, förbifart Flen (Bondesson 2005). Ett flertal fornlämningar, främst stenåldersboplatser, påträffades i samband med arbetet (bland annat Flen 71-74, 78 och 80).

Till fastigheten Stenhammar som angränsar till utredningsområdet, kan man knyta tidigare gjorda lösfynd av stenyxor. Föremålen utgörs av tre tunnackiga yxor, ett eggfragment av en firsidig yxa samt en skafthålsyxa (SHM). Närmare fyndomständigheter omnämns dock inte.

Beskrivning av den särskilda utredningen

Inledning

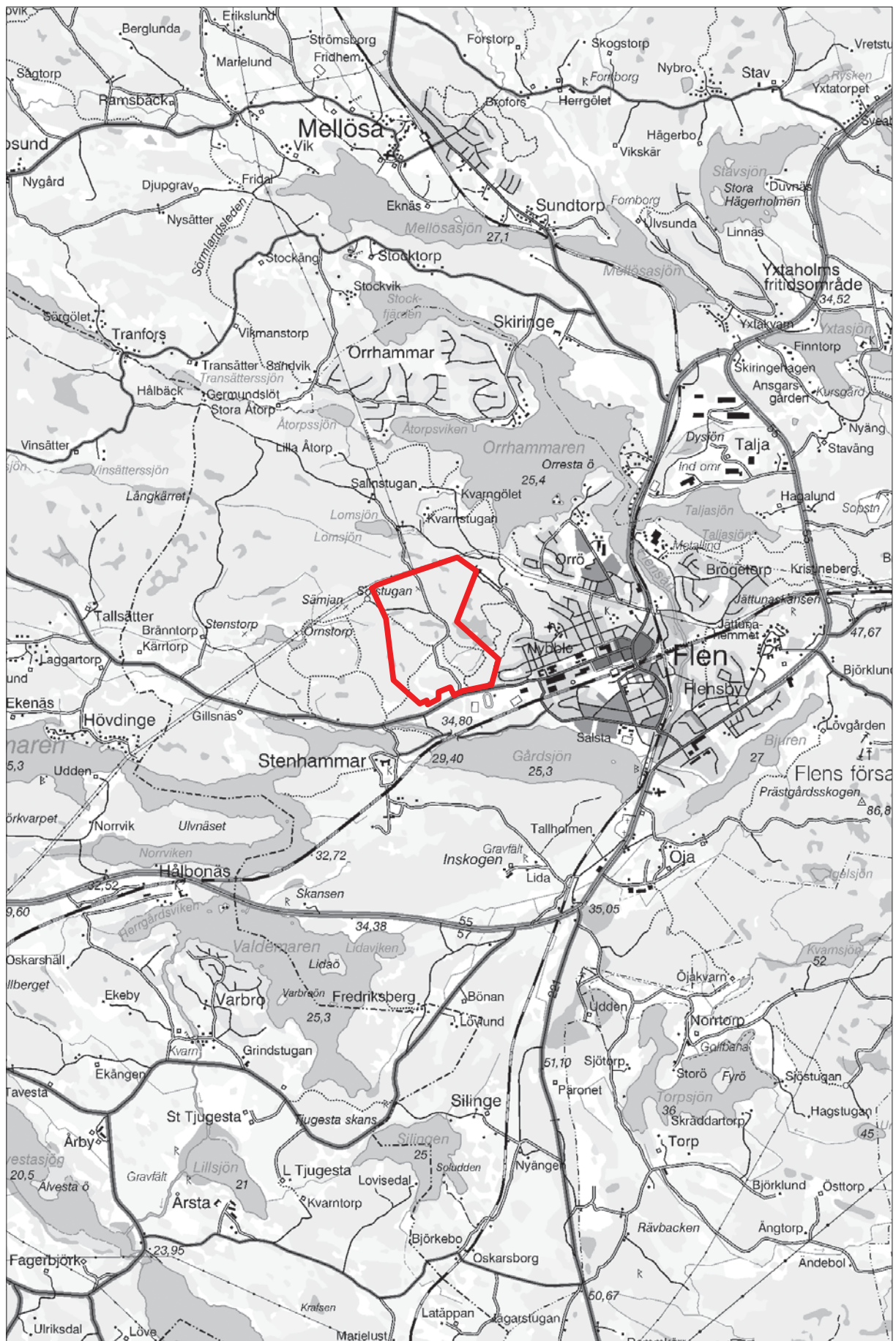
Det aktuella utredningsområdet utgjorde fram till cirka 8000 BP (det vill säga cirka 6050 f. Kr) av vatten. Mellan cirka 8000-6000 BP (cirka 6050-4050 f. Kr.) bestod delar av utredningsområdet av den södra sidan av en mindre ö i en då vidsträckt skärgård i Littorinahavet (SGU). I anslutning till isälvsavlagringar samt moränmarker (se ovan under Natur) är det ofta vanligt att påträffa lämningar från stenålder. Fynden av stenyxor inom eller i närområdet indikerar på främst neolitiska aktiviteter. Klassiska lägen för tidigneolitiska boplatser är just isälvsavlagringar i de centrala delarna av Södermanland. Inom utredningsområdet återfinns även en tidigare känd grav (Flen 37:1) som grovt kan dateras till bronsålder-järnålder. I närområdet finns därtill ytterligare gravar och gravfält. Därför kan det inte uteslutas att även ytterligare lämningar från dessa tidsperioder kan förekomma.

Stenhammarsområdet, som arbetsnamnet för detaljplaneområdet är, gör skäl för sitt namn. Inom området återfinns rikligt med stora stenblock, allt från ytor som är i det närmaste heltäckande till mer glest liggande förekomster. Blocken kunde också vid inventeringstillfället konstateras vara av betydande storlekar med ofta vackert rundade kanter. Ordet *sten-* i *Stenhammar* har med terrängens beskaffenhet att göra, det vill säga rikligt med sten och ändelsen *-hammar* innehar betydelsen stenig backe (Pamp 1988, s. 50 & 72). Stenhammar är dock en gård belägen ett stycke sydväst om utredningsområdet, vars ursprungliga namn var *Slädhammar* (Von Kraemer 1886, s. 1). Det egentliga namnet på fastigheten är *Salsta*, ett namn som också kan delas upp i två delar. Där förleden *Sal-* som kan betyda boning, hus, fäbod, gård etc. Efterleden *-sta* har med ägo- och bebyggelsenamn att göra som vanligen kan härledas till århundradena efter kristi födelse (Pamp 1988, s. 35ff). *Salsta* gård är belägen ett stycke sydöst om utredningsområdet som utgjorde den norra utkanten av gårdens ägor. Stenhammar köpte denna mark av *Salsta* under början av 1800-talet (von Kraemer 1886, s. 23f). I det äldre kartmaterialet har en bebyggelse lämning identifierats i form av ett torp, *Norrtorp*, sydvästra delen av utredningsområdet intill den öppna åker- och hagmarken (LMS: C14-25:1, se även figur 3).

Inventeringsarbetet inleddes under den andra halvan av december år 2008. Första arbetsdagen låg ett centimeter tjockt snötäcke, men redan dag två hade stora delar av snön smält bort. Vid inventeringstillfället kunde ett flertal boplatslägen konstateras, därtill påträffades resterna efter ett torp (se Objekt 6). Två boplatslägen kunde säkerställas genom dels spadstick, dels genom handrensning av vägslänt (se Objekt 5 och 11). Under juluppehållet blev snötäcket betydligt tjockare och tjälen gick djupt ner i marken, varför steg 2 av utredningen inte kunde genomföras förrän efter påsken år 2009. I samband med steg 2 kunde flertalet boplatslägen avfärdas, då inget av antikvariskt intresse framkom i de öppnade schakten. Men i två fall kunde iakttagelserna styrkas, då ytterligare två förhistoriska boplatser påträffades (se Objekt 14 och 17). Antalet sökschakt inom respektive objekt varierade mellan 1-30. För närmare information angående sökschaktens innehåll och påträffade anläggningar hänvisas till bilaga 1 och 2.

Objektsbeskrivningar

Objekt 1. Kallkälla. Objektet är beläget i en västvänd flack sluttning i skogsmark på cirka 60 meter över havet. Objektet utgörs av en delvis stensatt kallkälla i form av en vattenfylld grop. Källan är cirka 3x1 meter stor och cirka 0,5 meter djup med två flata stenar centralt placerade i källan. Källan är belägen cirka 13 meter sydöst om lägenhetsbebyggelsen Solstugan (Flen 62:1) och bör därmed knytas till lägenhetsbebyggelsen. Ytan ansågs även utgöra ett lämpligt boplatsläge varför det i gjordes ett antal provstick med spade i anslutning

Figur 2. Utdrag ur Gröna kartans blad (GSD) Katrineholm 9G NO med utredningsområdet markerat. Skala 1:50 000.

till objektet. Därtill öppnades ett sökschakt upp med maskin (Schakt 112). Jordmänen utgjordes av småstenig morän. Inga förhistoriska lämningar i form av fynd och/eller anläggningar påträffades i något av sökschakten eller provsticken. Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 2. Fossil åker. Objektet utgörs av en plan yta omgärdad av mindre höjpartier, beläget i skogsmark på cirka 50 meter över havet. I kanterna till den plana ytan, som tidigare varit uppodlad, återfinns åkerhak och diken. Marken var delvis vattensjuk, vilket man försökt att stävja genom dikning. Dikt an i norr återfinns även två röjningsrösen (se Objekt 3 och 4). Den numera övergivna åkermarken kan härledas till slutet av 1800-talet och återfinns på Häradskartan från 1897-1901 (RAK Id: J112-66-12), men inte på äldre kartmaterial. I området togs ny åkermark upp på många platser på initiativ av ägarna till Stenhammar under 1880-talet (von Kraemer 1886, s. 90ff). Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 3. Röjningsröse. Dikt an till åkermarkens norra ände (Objekt 2), påträffades ett odlingsröse i skogsmark på cirka 55 meter över havet. Röset är cirka 4 meter i diameter stort har en rundad form i plan och är cirka 0,4 hög, uppbyggd av cirka 0,3 meter stora mestadels rundade stenar. Odlingsmiljön som idag är skogsbeväxt kan härledas till slutet av 1800-talet (se också Objekt 2). Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 4. Röjningsröse. Dikt an till åkermarkens norra ände påträffades ett odlingsröse beläget på en mindre moränförhöjning i skogsmark på cirka 55 meter över havet. Röset är cirka 4x5 meter i diameter stort med en oval form i plan, cirka 0,4 meter hög och uppbyggd av cirka 0,3 meter stora mestadels rundade stenar. Odlingsmiljön som idag är skogsbeväxt kan härledas till slutet av 1800-talet (se också Objekt 2). Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 5. Boplats. (X6549326, Y1542873). I utredningsområdets nordvästra del påträffades ett boplatsläge som testades genom spadstick. I flera provstick kunde fynd från stenåldern konstateras i form av slagen grönsten och kvarts samt en knacksten av röd porfyr (Fnr 1-3, se bilaga 3 och figur 7). Objektet är belägen i en sydvästvänd sluttning i skogsmark, väl skyddad från nordliga vindar invid en gip. Jordmänen utgörs av sandig morän och är belägen på cirka 55 meter över havet. Boplaten är inte avgränsad, men fynden gjordes i första hand inom den östra delen inom det utmarkerade objektet. Fast fornlämning. Lämningen bör undvikas vid en framtida exploatering. Om detta inte är möjligt ska objektet förundersökas.

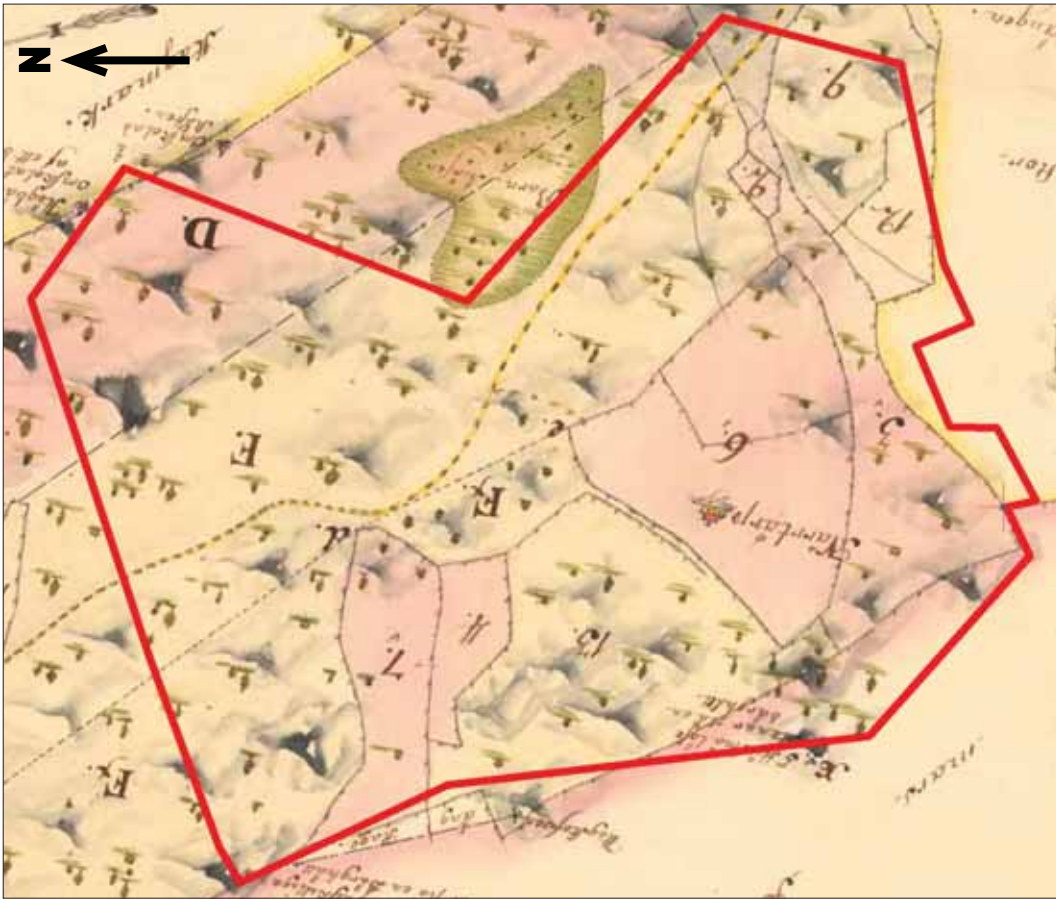
Objekt 6. Lägenhetsbebyggelse. (X6548773, Y1543201). Torplämning, cirka 50 x 30 m (ÖNÖ-VSV), bestående av en husgrund med spisröse och en jordkällare. Husgrunden, belägen i områdets norra del på cirka 40 meter över havet, är cirka 20x6 meter (SSV-NNÖ) med

syllrad, 0,3 meter hög. Centralt i husgrunden återfinns ett spisröse av sten och tegel, cirka 3 meter i diameter stor och 0,4 meter hög av sten och tegel. I den södra delen av området, cirka 10 meter söder om husgrunden, är en jordkällare, cirka 3x2,5 meter (NÖ-SV) och runt 1,5 meter djup. I den söder finns en cirka en meter stor öppning. Objektet var till delar beväxt av slån- och krikonbuskar. Direkt väster om husgrunden återfinns en ännu använd körväg, som delvis skadat nordvästra hörnet av parstugan. Intill torplämningen i öster öppnades ett sökschakt i samband med utredning, i vilken enstensatt gårdsplan påträffades (schakt 138). Stenarna utgjordes av tätt lagda flata hällar mellan 0,3-0,5 meter i diameter stora (se figur 5). Vid rensningen av stenarna framkom rikligt med taktegel samt enstaka fynd i form av yngre rödgods samt glas. Inga fynd samlades in. På äldre kartmaterial från 1748 återfinns en torpsymbol samt namnet *Narrtorp* utmarkerat inom det som är utredningsområdets sydvästra del (LMS Akt nr C14-25:1). På Häradskartan finns varken byggnad eller namn utmarkerat, men i det senare kartmaterialet (till exempel Gamla Ekonomiska kartans blad från 1956) återfinns namnet Norrtorp (RAK Id: J133-9G9i58). På kartan saknas dock närvaron av en utritad byggnad. Norrtorp anlades någon gång före år 1748 och låg ursprungligen under Salsta gård. Under början 1800-talet införlivades delar av Salsta gårds ägor till Stenhammar (von Kraemer 1886, s. 23f). Norrtorp omnämns i skrift och på kartor under slutet av 1800-talet, men överges därefter någon gång runt förra sekelskiftet. Objektet är inte avgränsat. Fast fornlämning. Lämningen bör undvikas vid en framtida exploatering. Om detta inte är möjligt ska objektet förundersökas.

Objekt 7. Fossil åker. I utredningsområdets södra del påträffades en mindre övergiven odlingsyta, belägen på en sydvästvänd naturlig terrassering i skogsmark. Objektet är ligger på cirka 40 meter över havet. Den numera övergivna åkermarken kan härledas till slutet av 1800-talet (se också Objekt 2). Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 8. Fossil åker. I utredningsområdets södra del påträffades en mindre övergiven odlingsyta, belägen i en flack sydvänd sluttning mellan två höjpartier i skogsmark. Objektet är återfinns på cirka 30 meter över havet. Den numera övergivna åkermarken kan härledas till slutet av 1800-talet (se också Objekt 2). Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 9. Röjningsröse. I utredningsområdets södra del påträffades ett röjningsröse som är beläget i den norra änden av Objekt 12. Objektet är beläget på cirka 40 meter över havet. Röjningsröset är cirka 3 meter i diameter stort, har en rundad form i plan och är cirka 0,3 hög, uppbyggd av cirka 0,3 meter stora mestadels rundade stenar. Röjningsröset kan härledas till slutet av 1800-talet (se också Objekt 2). Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Figur 3. Till vänster: Rektifierad karta upprättad över delning av skog från år 1748 med utredningsområdet utmarkerat (LMS akt nr C14-25:1). Till höger: Utdrag ur Digitala Fastighetskatan (GSD) med platsen för Norrtorp, utredningsområdet och förlämningsgränser utmarkerade. Skala 1:10 000.

Objekt 10. Röjningsröse. I utredningsområdets södra del påträffades ett röjningsröse som är beläget i den norra änden av Objekt 13. Objektet är återfunns på cirka 40 meter över havet. Röjningsröset är cirka 4 meter i diameter stort, har en rundad form i plan och är cirka 0,3 hög, uppbyggd av cirka 0,3 meter stora mestadels rundade stenar. Röjningsröset kan härledas till slutet av 1800-talet (se också Objekt 2). Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 11. Boplats. (X6549140, Y1543404). Vid den södra änden på en mindre moränförhöjning, genomskuren av en grusväg påträffades fynd av stenålderskaraktär i vägens östra skärning. Vägslänten rensades för hand varvid ytterligare keramik framkom. Fynden utgörs av oorerade keramikfragment av trattbägartyp samt ett kvartsavslag (Fnr 4-5, se bilaga 3 och figur 8). Fyndplatsen ligger på cirka 50 meter över havet. Moränförhöjningen utgör en, åt väster avböjande höjdygg med branta alternativt relativt branta sluttningar som möter upp mot lägre liggande våtmarksområden åt i stort sett samtliga håll. Ytan är med andra ord topografiskt väl avgränsad. Väster om fyndplatsen återfinns en tät granplantering. Jordmänen inom platsen för keramikfynden utgörs av sand och sandig morän. Den omnämnda vägen har skadat boplatsen genom att delar schaktats bort vid vägens anläggande. Intill fyndplatsen finns ytterligare en skada i form av en avplanad yta direkt öster om vägen. Delar av moränförhöjningen har dessutom hyggesplojts i samband med granplantningen. Detta gäller främst ytan som är belägen väster om vägen. Objektet bedöms vara en boplats från stenåldern och är inte avgränsad, men fynden gjordes inom den södra delen inom det utmarkerade objektet. Fast fornlämning. Lämningen bör undvikas vid en framtida exploatering. Om detta inte är möjligt ska objektet förundersökas.

Objekt 12. Fossil åker. I utredningsområdets södra del påträffades en mindre övergiven odlingsyta, belägen i en sydvästvärd slänt samt på en naturlig terrassering. Objektet utgjordes till stora delar av öppen mark och är beläget på cirka 40 meter över havet. Den numera övergivna åkermarken kan härledas till slutet av 1800-talet (se också Objekt 2). Objektet ansågs även utgöra ett boplatsläge varvid tre sökschakt öppnades upp inom och i anslutning till ytan. Inget av antikvariskt intresse framkom (schakt 123-125). Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 13. Fossil åker. I utredningsområdets södra del påträffades en mindre övergiven odlingsyta. Den fossila åkermarken är belägen på en nordvärd naturlig terrassering. Objektet utgjordes till stora delar av öppen mark och är beläget på cirka 40 meter över havet. Den numera övergivna åkermarken kan härledas till slutet av 1800-talet (se också Objekt 2). Två sökschakt öppnades upp eftersom objektet även utgjordes av ett lämpligt boplatsläge, varvid inget av antikvariskt

intresse framkom dock (schakt 163-164). Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 14. Boplats. (X6548909, Y1543384). Objektet är beläget i en flack sydvänd och delvis öppen yta på cirka 45 meter över havet. Dikt an mot ytan i norr finns en markant förhöjning med berg i dagen samt morän. Objektet återfinns i anslutning till "vinkeln" mellan den flacka ytan och förhöjningen. Strax öster om återfinns en mindre våtmark med ett avrinningsdike, vilket avvattnar våtmarken åt väster. I samband med sökschaktningen (schakt 157 & 158) påträffades en cirka tre meter i diameter stor ansamling med fragmenterad och hårdbränd lerklining (A1) samt två stolphål (A2-3) fyllda med bränd lera (Fnr 6, se bilaga 3). Karaktären på kliningen indikerar på att den mycket väl kan utgöra rester efter så kallad ugnskonung från en förhistorisk ugn, till exempel en schaktugn från förslagsvis brons- eller äldre järnålder. Det bör dock poängteras att inget slagg noterades vid utredningstillfället. Boplatsen är inte avgränsad. Fast fornlämning. Lämningen bör undvikas vid en framtida exploatering. Om detta inte är möjligt ska objektet förundersökas.

Objekt 15. Hällbild. (X6548892, Y1543372). Objektet är beläget på kanten av en berghäll som till delar är beväxt med lavar och gräs. På toppen av en mindre bergkam återfanns sju skålgropar, mellan tre och sju centimeter stora och mellan en och fem millimeter djupa (se figur 6). Ytan på fem av skålgroparna var dock vittrade, varför bedömningen av dessa är något osäkra. Berget återfinns direkt väster om Objekt 14 och exponerar mot dalgången i väster där en ensamliggande stensättning är belägen (Flen 37:1). Hällbilden är inte avgränsad. Fast fornlämning. Lämningen bör undvikas vid en framtida exploatering. Om detta inte är möjligt ska objektet förundersökas.

Objekt 16. Husgrund (historisk tid). Cirka 100 meter nordöst om Norrtorp (Objekt 6), påträffades ytterligare en husgrund. Objektet är beläget på en mindre förhöjning, direkt intill åkermark på cirka 35 meter över havet och är cirka 8x6 meter stor och uppbyggd av cirka 0,30 meter stora stenar. I den sydvästra änden av husgrunden återfinns ett stort flyttblock. Objektet utgör troligen rester efter någon mindre åkerlada eller liknande. Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 17 Boplats. (X6549221, Y1543251). I utredningsområdets norra del återfinns en större täktgrop, belägen i den södra delen av en isälvsavlagring. Objektet är beläget i skogsmark i en flack sydsluttning omgärdad av höjdparter av morän och berg i dagen i nordöst och nordväst. Jordmänen utgörs av sand samt finsand (mo/silt). På ömse sidor om täktgropen öppnades sökschakt upp (schakt 108 & 109), i vilka slagen kvarts och grönsten samt ett bränt ben påträffades (Fnr 7-10; se bilaga 3 och figur 8). Förutom täktgropen som skadat fornlämningen, genomkorsas även objektet av

Figur 4. Objekt 1, en kalkkälla som påträffades i närheten av lägenhetsbebyggelsen Solstugan. Bilden är tagen från sydväst. Foto: Patrik Gustafsson 2009, Sörmlands museum.

Figur 5. Objekt 6, lämningar efter Norrortorp. I bakgrunden återfinns grunden till en parstuga och i det öppnade schaktet (schakt 138) kan delar av en fin stenläggningen ses. Bilden är tagen från nordöst. Foto: Patrik Gustafsson 2009, Sörmlands museum.

Figur 6. Objekt 15, häll med skålgropar som vid fotograferingstillfället markerades med vit krita. I efterhand har groparna förstärkts genom bildbearbetning. Bilden är tagen från norr. Foto: Patrik Gustafsson 2009, Sörmlands museum.

Resultattabell

Objekt/RAÄ nr	Kategori	Källa	Schakt	Status	Åtgärdsförslag
1	Brunn/kalkkälla	Inventering		Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
2	Fossil åker	Inventering/arkiv		Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
3	Röjningsröse	Inventering		Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
4	Röjningsröse	Inventering		Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
5	Boplats	Inventering/spadstick		Fast fornlämning	Fast fornlämning
6	Lägenhetsbebyggelse	Inventering/arkiv/ schakt	S138	Fast fornlämning	Fast fornlämning
7	Fossil åker	Inventering/arkiv		Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
8	Fossil åker	Inventering/arkiv		Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
9	Röjningsröse	Inventering		Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
10	Röjningsröse	Inventering		Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
11	Boplats	Inventering/slätrens		Fast fornlämning	Förundersökning/ undviks
12	Fossil åker	Inventering/arkiv		Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
13	Fossil åker	Inventering/arkiv		Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
14	Boplats	Inventering/schakt	S157-158	Fast fornlämning	Förundersökning/ undviks
15	Hällbild	Inventering		Fast fornlämning	Förundersökning/ undviks
16	Husgrund (Historisk tid)	Inventering/arkiv		Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
17	Boplats	Inventering/schakt	S108-109	Fast fornlämning	Förundersökning/ undviks
18	Fossil åker	Inventering/arkiv		Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
19	Boplatsläge	Inventering/schakt		Ej fornlämning	Ingen åtgärd
20	Boplatsläge	Inventering/schakt		Ej fornlämning	Ingen åtgärd
21	Boplatsläge	Inventering/schakt		Ej fornlämning	Ingen åtgärd
22	Boplatsläge	Inventering/schakt		Ej fornlämning	Ingen åtgärd
23	Boplatsläge	Inventering/schakt		Ej fornlämning	Ingen åtgärd
24	Boplatsläge	Inventering/schakt		Ej fornlämning	Ingen åtgärd
25	Boplatsläge	Inventering/schakt		Ej fornlämning	Ingen åtgärd
26	Boplatsläge	Inventering/schakt		Ej fornlämning	Ingen åtgärd
27	Boplatsläge	Inventering/schakt		Ej fornlämning	Ingen åtgärd
Flen 37:1	Stensättning	FMIS		Fast fornlämning	Förundersökning/ undviks
Flen 62:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS		Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd

Förkortning

FMIS: Informationssystemet för fornminnen (RAÄ)

två grusvägar. Objektet bedöms vara en boplats från den stenåldern och är belägen mellan 50-55 meter över havet. Boplatsen är inte avgränsad. Fast fornlämning. Lämningen bör undvikas vid en framtida exploatering. Om detta inte är möjligt ska objektet förundersökas.

Objekt 18. Fossil åker. I utredningsområdets södra del påträffades en mindre övergiven odlingsyta, belägen på en sydvästvänd slänt samt flera naturliga terrasser. Objektet utgjordes till stora delar av öppen mark och är beläget på cirka 40 meter över havet. Den numera övergivna åkermarken kan härledas till slutet av 1800-talet (se också Objekt 2). Objektet ansågs även utgöra ett boplatsläge varvid fyra sökschakt öppnades upp inom

och i anslutning till ytan, eftersom objektet även utgjordes av ett lämpligt boplatsläge. Inget av antikvariskt intresse framkom dock (schakt 100-103). Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 19. Boplatsläge. I den södra delen av utredningsområdet återfanns en kulle, belägen i hagmark som vetter mot söder. Objektet ligger på cirka 30 meter över havet. I ryggen mot norr återfinns ett markant höjdparti. Ytan bedömdes utgöra ett lämpligt boplatsläge, varvid fyra sökschakt togs upp inom det för förhistoriska bosättningar möjliga läget (schakt 104-107). Inget av antikvariskt intresse framkom. Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Figur 7. Till vänster schakt 157 inom objekt 14 som innehöll en möjlig ugnskonstruktion samt ett stolphål, sedd från söder. Till Höger objekt 5, en stenåldersboplatz sett från sydväst. I mitten visas ugnsfodring från objekt 14 och en knacksiten, slagen kvarts och grönsten från objekt 6. Foto: Patrik Gustafsson 2009, Sörmlands museum.

Figur 8. Till vänster visas schakt 109 inom objekt 17 som innehöll lämningar från stenålder sett från norr. I bild syns Mikael Nordin. Till höger kan objekt 11 ses, en stenåldersboplatz sedd från söder. I vägskärningen framkom vråkeramik. I mitten visas grönsten, kvarts och bränt ben från objekt 17 samt keramik från objekt 11. Foto: Patrik Gustafsson 2009, Sörmlands museum.

Objekt 20. Boplatsläge. På en naturlig terrassering belägen på den södra sidan av ett markant höjdparti i utredningsområdets södra del påträffades ett boplatsläge. Strax öster om boplatsläget på samma höjdparti återfinns graven Flen 37:1. Objektet ligger i skogsmark på cirka 40 meter över havet. Tre sökschakt togs upp, varvid inget av antikvariskt intresse framkom (schakt 116-118). Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 21. Boplatsläge. I den södra delen av utredningsområdet återfanns en långsträckt yta som var belägen i hagmark i en flack västvänd sluttning. Objektet ligger på cirka 30 meter över havet. Ytan bedömdes utgöra ett lämpligt boplatsläge, varvid fyra sökschakt togs upp (schakt 119-122). Inget av antikvariskt intresse framkom. Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 22. Boplatsläge. I utredningsområdets östra del påträffades ett boplatsläge. Läget utgjordes av en moränförhöjning belägen i skogsmark. Objektet ligger på cirka 45 meter över havet. Tre sökschakt togs upp inom objektet (schakt 160-161). Inget av antikvariskt intresse framkom. Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 23. Boplatsläge. I utredningsområdets centrala del återfinns ett större område av öppen mark, med ett inslag av enstaka större flyttblock samt trädbevuxna impediment. Enligt det äldre kartmaterialet utgjorde den öppna marken även då av åker- och hagmark (LMS: C14-25:1). Objektet ligger på cirka 30-40 meter över havet. Ett flertal olika lämpliga boplatslägen påträffades inom ytan, till exempel i form av naturliga terrasserings, mindre kullar/förhöjningar samt flacka sluttningar. Totalt öppnades 30 sökschakt upp, varvid inget av antikvariskt intresse framkom (schakt 126-137 och 139-156) Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 24. Boplatsläge. I utredningsområdet norra del påträffades ett boplatsläge som utgjordes av ett sadelläge med morän invid en sydvänd gip i skogsmark. Objektet ligger på cirka 55 meter över havet. Jordmånen utgjordes av sandig morän. Två sökschakt togs upp (schakt 114-115), varvid inget av antikvariskt intresse framkom. Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 25. Boplatsläge. I utredningsområdets norra del påträffades ett boplatsläge som var beläget på en mindre terrassering i skogsmark. Objektet ligger på cirka 55 meter över havet. Jordmånen utgjordes av siltig morän. Inom ytan öppnades ett sökschakt upp (schakt 113), varvid inget av antikvariskt intresse framkom. Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 26. Boplatsläge. I utredningsområdet norra del påträffades en mindre hylla i en annars brant västsluttning i skogsmark. Objektet ligger på cirka 55 meter över havet. Jordmånen utgjordes av grusig morän i kanten till de sorterade jordarna inom isälvsavlagringen. Hyllan ansågs vara ett möjligt läge för förhistorisk

bosättning. Ett sökschakt togs upp (schakt 111) inom det boplatsläget. Inget inget av antikvariskt intresse framkom dock. Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Objekt 27. Boplatsläge. I utredningsområdets norra del sågs en flack västsluttning invid Objekt 1 och Flen 62:1 som bedömdes vara ett lämpligt boplatsläge. Jordmånen utgjordes av sandig siltig morän. Objektet ligger på cirka 60 meter över havet. Ett sökschakt öppnades upp (schakt 112), varvid inget av antikvariskt intresse framkom. Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Registrerade lämningar

Flen 37:1. Grav. Lämningen som utgörs av en stensättning är belägen på en markant moränrygg med berg i dagen i skogsmark. Höjdryggen är omgiven av hagmark och som exponerar fint mot omgivande dalgångar. Anläggningen är närmast rund, cirka 6 meter i diameter och 0,3-0,7 meter hög meter hög. En sten i östra kanten är något större, cirka 1,0x0,5 meter stor och 0,5 meter hög. I sydöst och väst finns två kantställda stenar, cirka 1,0x0,2 meter stora och 0,5 meter höga samt 0,6x0,1 meter stora och 0,2 meter höga. Anläggningen ger ett något kvadratisk intryck (FMIS). Graven bör undvikas vid en framtida exploatering. Om detta inte är möjligt ska objektet förundersökas.

Flen 62:1. Lägenhetsbebyggelse. Bebyggelselämning efter torpet Solstugan som består av två husgrunder, cirka 7x10 meter stor respektive 6x15 meter stor. Lämningen är belägen på krönet av en moränhöjd med berg i dagen i skogsmark, cirka 7 meter väster om brukningsväg. Området är bevuxet med syrenbuskar samt blandskog. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning. Ingen åtgärd.

Sammanfattning

Sörmlands museum har under perioden 081215-081217 & 090415-090420 utfört en särskild utredning. Utredningen genomfördes med anledning av att Flens kommun avser att planlägga ett större markområde väster om Flens samhälle för bebyggelse. Den aktuella platsen, som benämns Stenhammarsområdet, är belägen inom Salsta 7:3, i den västra utkanten av Flen samhälle, i Flens socken och kommun, Södermanlands län. Utredningsområdet utgörs av en sammanhängande yta om cirka 922 160 m². Planområdet angränsar i väster, norr och öster till skogsmarker. I sydöst ligger Flens samhälle och i söder angränsar en väg. Området återfinns på höjder mellan 25-70 meter över havet

Sammanfattningsvis kan man konstatera att det inom utredningsområdet har identifierades sex fasta fornlämningar (Objekt 5, 6, 11, 14, 15 och 17). Under den särskilda utredningens etapp 1, påträffades sammanlagt 26 objekt av varierande karaktär. Majoriteten utgjordes

av platser som utifrån topografiskt läge bedömdes som möjliga och numera avfärdade boplatsslägen (Objekt 19-27). Objekt 5 och 11 utgörs av boplatser medan Objekt 15 består av en hållbild i form av skålgropar. Objekt 6 består av en lägenhetsbebyggelse, Norrtorp, som kan beläggas åtminstone till 1740-tal. Utöver de ovan nämnda objekten påträffades även flera ytor av fossil åkermark samt röjningsrösen (Objekt 2-4, 7-10, 12-13 & 18) samt en mindre ladgrund från historisk tid (Objekt 16) och en kallkälla (Objekt 1). Vid sökschaktning inom de boplatsslägen som konstaterats under etapp 1, påträffades anläggningar och fynd inom två objekt. Objekt 14 boplatser från brons-järnålder och Objekt 17 en stenåldersboplatser.

Resultatet redovisas i Resultattabell samt i bifogade bilagor. Beslut om vidare åtgärder fattas av länsstyrelsen i Södermanlands län.

Referenser

Bondesson, Wivianne. 2005. *Förbi Flen*. Väg 55, förbifart Flen. Södermanland, Flens socken, Flens Kyrkbol 1:1 m.fl. och Vadsbro socken, Vadsbro-torp 2:31. Arkeologisk utredning, etapp 1 och 2. Riksantikvarieämbetet. *UV Mitt, Rapport 2005:12*. Stockholm.

FMIS. *Informationssystemet för fornminnen, Flens socken, Södermanlands län*. Riksantikvarieämbetet.

GSD. Geografiska Sverigedata. *Digitala fastighetskartan med höjdkurvor, Södermanlands län*. Lantmäteriet, Gävle.

Gröna kartan Södermanlands län. Lantmäteriet, Gävle.

Lantmäteristyrelsens arkiv (LMS)

Aktbeteckning C14-25:1. Flens socken, Salsta nr 1-2, Delning av skog. 1748.

Rikets Allmänna Kartverks Arkiv (RAK)

Id: J133-9G9i58. Ekonomiska kartans blad, Stenhammar. 1956.

Id: J112-66-12. Häradskartan, Sköldinge. 1897-1901.

Von Kraemer, Robert. 1886. Stenhammars-boken. Stockholm.

SGU. Sveriges geologiska undersökning. *Jordartskartan Katrineholm 9G NO. Skala 1:50 000. Sveriges Geologiska Undersökning (SGU)*. Uppsala.

Strandlinjekarta beräknad med en numerisk modell utvecklad vid SGU. © Sveriges Geologiska Undersökning (SGU). Medgivande: Dnr 30-1495/2003 och medgivande Dnr 30-1692/2004.

SHM. *Statens historiska museum*.

Administrativa uppgifter

Rapporten ingår i Sörmlands museums rapportserie: Arkeologiska meddelanden 2009:04

Södermanlands museums dnr: KN-KUS08-381

Länsstyrelsens dnr: 431-7001-2008

Tid för undersökningen: 081215-081217 & 090415-090420

Personal: Patrik Gustafsson, Mikael Nordin & Ingeborg Svensson.

Belägenhet: Ekonomisk karta över Sverige

9G 9i Upprättad av Rikets allmänna kartverk. Skala 1:10 000.

x6548399 y1543145 (SV)

Koordinatsystem: RT90 25 gon V.

Höjdsystem: RH70

Utredningsområde: Extensivt; 922 160 m², Intensivt; 1586 m².

Dokumentationsmaterial förvaras i Sörmlands museums arkiv. Fynd med nummer 1-10 förvaras vid Sörmlands museum i väntan på fyndfördelning.

Bilagor

1. Schakttabell

Schakt nr	Objekt	Längd (m)	Djup (m)	Anl/fynd	Markslag	Jordmän	X	Y
100	Objekt 18	10	0,20		Skogsmark	Silt	6548607,27	1543744,97
101	Objekt 18	7	0,20		Skogsmark	Silt	6548644,55	1543655,53
102	Objekt 18	11	0,20		Skogsmark	Silt	6548633,69	1543664,79
103	Objekt 18	11	0,20		Skogsmark	Silt	6548608,96	1543693,09
104	Objekt 19	19	0,35		Hagmark	Lera	6548530,02	1543443,34
105	Objekt 19	18	0,35		Hagmark	Lera	6548523,29	1543455,64
106	Objekt 19	6	0,15		Hagmark	Lera	6548522,38	1543465,43
107	Objekt 19	16	0,35		Hagmark	Lera	6548524,97	1543473,87
108	Objekt 17	21	0,15	Fnr 7-8	Skogsmark	Sand	6549223,07	1543269,47
109	Objekt 17	43	0,20	Fnr 9-10	Skogsmark	Sand	6549210,91	1543227,40
110	Objekt 17	12	0,15		Åkermark	Morän	6549266,06	1543238,10
111	Objekt 26	6	0,15		Skogsmark	Morän	6549326,30	1543197,37
112	Objekt 27	10	0,20		Skogsmark	Morän	6549401,34	1543183,87
113	Objekt 25	12	0,15		Skogsmark	Morän	6549295,18	1543368,89
114	Objekt 24	10	0,15		Skogsmark	Morän	6549250,02	1543366,04
115	Objekt 24	6	0,15		Skogsmark	Morän	6549234,97	1543365,93
116	Objekt 20	16	0,20		Skogsmark	Morän	6548601,66	1543409,78
117	Objekt 20	21	0,20		Skogsmark	Morän	6548592,56	1543432,48
118	Objekt 20	19	0,20		Skogsmark	Silt	6548591,50	1543471,25
119	Objekt 21	14	0,30		Åkermark	Silt	6548564,25	1543609,24
120	Objekt 21	12	0,30		Åkermark	Silt	6548608,35	1543564,00
121	Objekt 21	11	0,30		Åkermark	Lera	6548637,41	1543523,13
122	Objekt 21	11	0,25		Åkermark	Lera	6548650,84	1543507,12
123	Objekt 12	12	0,20		Skogsmark	Silt	6548788,26	1543492,08
124	Objekt 12	27	0,20		Skogsmark	Silt	6548746,95	1543496,61
125	Objekt 12	12	0,35		Skogsmark	Silt	6548729,81	1543504,42
126	Objekt 23	10	0,25		Åkermark	Lera	6548833,65	1543378,09
127	Objekt 23	10	0,30		Åkermark	Lera	6548826,53	1543356,80
128	Objekt 23	16	0,35		Åkermark	Lera	6548852,04	1543350,93
129	Objekt 23	11	0,40		Åkermark	Lera	6548848,71	1543328,60
130	Objekt 23	20	0,40		Åkermark	Silt	6548880,65	1543327,82
131	Objekt 23	12	0,35		Åkermark	Lera	6548901,43	1543336,81
132	Objekt 23	16	0,40		Åkermark	Lera	6548948,96	1543329,58
133	Objekt 23	21	0,20		Hagmark	Silt	6548957,19	1543300,71
134	Objekt 23	21	0,30		Åkermark	Lera	6548903,37	1543287,30
135	Objekt 23	20	0,20		Åkermark	Lera	6548886,67	1543267,57
136	Objekt 23	20	0,30		Åkermark	Lera	6548845,83	1543280,75
137	Objekt 23	14	0,35		Hagmark	Lera	6548818,05	1543249,01
138	Objekt 6	8	0,15	Tegel, y rödgods	Hagmark	Lera	6548781,31	1543208,79
139	Objekt 23	28	0,25		Åkermark	Lera	6548815,67	1543191,20
140	Objekt 23	30	0,35		Åkermark	Silt	6548816,61	1543220,88
141	Objekt 23	19	0,35		Åkermark	Silt	6548830,04	1543220,67
142	Objekt 23	14	0,40		Åkermark	Lera	6548806,15	1543270,20
143	Objekt 23	12	0,40		Åkermark	Lera	6548808,87	1543280,84
144	Objekt 23	31	0,35	y rödgods	Åkermark	Lera	6548780,87	1543261,13
145	Objekt 23	14	0,30		Åkermark	Lera	6548760,85	1543268,68
146	Objekt 23	30	0,40		Åkermark	Lera	6548774,40	1543242,38
147	Objekt 23	29	0,25		Åkermark	Silt	6548738,81	1543237,02
148	Objekt 23	18	0,40		Åkermark	Lera	6548713,26	1543246,45
149	Objekt 23	16	0,40		Åkermark	Lera	6548693,15	1543258,95
149	Objekt 23	21	0,35	y rödgods, spik etc	Åkermark	Silt	6548714,25	1543170,31
150	Objekt 23	18	0,25		Åkermark	Silt	6548714,45	1543183,04

Schakt nr	Objekt	Längd (m)	Djup (m)	Anl/fynd	Markslag	Jordmån	X	Y
151	Objekt 23	25	0,25		Åkermark	Silt	6548670,72	1543162,00
152	Objekt 23	12	0,30		Åkermark	Lera	6548678,54	1543134,49
153	Objekt 23	9	0,20		Åkermark	Lera	6548678,82	1543117,27
154	Objekt 23	9	0,20		Åkermark	Lera	6548663,46	1543273,18
155	Objekt 23	19	0,25		Åkermark	Lera	6548706,17	1543293,14
156	Objekt 23	21	0,30		Åkermark	Silt	6548709,12	1543354,23
157	Objekt 14	10	0,20	A1-A2, Fnr 6	Hagmark	Silt	6548910,75	1543388,29
158	Objekt 14	9	0,20	A3	Hagmark	Silt	6548906,24	1543380,52
159	Objekt 14	13	0,20		Hagmark	Silt	6548906,36	1543401,78
160	Objekt 22	3	0,15		Skogsmark	Silt	6548922,96	1543500,09
161	Objekt 22	6	0,15		Skogsmark	Morän	6548951,46	1543601,50
162	Objekt 22	10	0,15		Skogsmark	Silt	6548983,81	1543541,18
163	Objekt 13	22	0,20		Åkermark	Silt	6548858,85	1543620,91
164	Objekt 13	13	0,20		Åkermark	Silt	6548842,08	1543576,23

2. Anläggningsregister

Anr	Typ	Form (plan)	Form (profil)	Storlek (m)	Utseende/Fyllning	Schakt	x	y	z
A1	Ugn	Rundad?	-	3x3	Brugrå humös silt samt rikligt med hårdbränd lerklining. Osäker utbredning.	S157	6548912,87	1543388,21	45
A2	Stolphål	Rund	Skålåd	0,3x0,3	Brugrå mörkfärgning. skodd med..	S157	6548912,77	1543389,05	45
A3	Stolphål	Oval-	U-form	0,6x0,5	0,10 meter stora stenar samr lerklining. 0,1 m djup Orangefärgad lera. Bränd lera i mindre. klumpar samt lerklining . 0,38 meter djup	S158	6548907,66	1543379,80	45

3. Fyndregister

F nr.	Objekt	Schakt/ anl	Sakord	Antal	Kommentar	Material	X	Y	Z
1	5		Knacksten	1		Porfyr	6549326,36	1542873,62	55
2	5		Avslag	3	Pf	Kvarts	6549326,36	1542873,62	55
3	5		Avslag	1	Pf	Grönsten	6549326,36	1542873,62	55
4	11		Keramik	36		Keramik	6549140,28	1543404,60	50
5	11		Avslag	1	Pf	Kvarts	6549140,28	1543404,60	50
6	14	157/A1	Klining	5		Bränd lera	1543388,21	6548912,87	45
7	17	108	Avslag	4	Pf	Grönsten	65492 26,47	1543265,20	50
8	17	108	Avslag	3	Bip & Pf	Kvarts	65492 26,47	1543265,20	50
9	17	109	Avslag	1	Splitter	Kvarts	6549217,70	1543224,28	50
10	17	109	Brända ben	1		Ben	6549217,70	1543224,28	50